

Planinski VESTNIK.

Glasilo „Slovenskega planinskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 25. dan vsakega meseca.

Društveniki dobivajo list zastonj. — Nečlane stane po **2 gld.**, dijake po **1 gld. 20 kr.** na leto; posamezne številke po **20 kr.**

Za obliko in vsebino spisov so odgovorni pisatelji.

Vse spise, naročila in plačila vzprejmlje „Slov. plan. društvo“ v Ljubljani.

Inserat obsegajoč dvanajstinko strani stane **6 gld.** za celo leto.

„Planinski Vestnik.“

*„Slovenski svet, ti si krasán!
Ti poln največje si lepote!
Ti biser meni vse zemlje!“*

„Slovensko planinsko društvo“ bode v kratkem končalo drugo leto svojega delovanja. Prvo posvetovanje zaradi ustanovitve „Slovenskega planinskega društva“ se je sicer vršilo že dne 15. oktobra 1892. l., a preteklo je vsled različnih zaprek še nekaj mesecev do končne ustanovitve tega prepotrebnega društva. To vseslovensko društvo pa je rodila srčna želja, da bi Slovenci bolje spoznali prirodno lepoto širne svoje domovine in jo potem toliko iskreneje ljubili. Ustanovilo je naše društvo idealno navdušenje za prelepe slovenske planine in čudoviti Kras.

Početkom je bilo delovanje nekako skromno, a kmalu je prodrla naša ideja v širše kroge, in prav veselo je videti, kako se naše društvo razvija. Zadnje letno poročilo nam priča dovolj, kako se zanimanje za hribolestvo tudi v Slovencih vedno bolj širi. Priobčeni zanimljivi članki kažejo, da imamo tudi med domačimi hribo-lazci dovolj sposobnih pisateljev.

§ 3. društvenih pravil našteva med pripomočki, s katerimi dosega društvo svoj namen, pod e) tudi „da prirreja in objavlja predavanja o vseh strokah turisti-ke ter izdaja, pospešuje in podpira zanimljive planinoslovne spise in slike“.

Da društvo tudi v tem oziru doseže svoj namen, sklenil je odbor „Sl. pl. dr.“ od leta 1895. počenši izdavatı blagemu planinoslovstvu posvečen mesečnik, kateri bode objavljajl zanimljiva predavanja in različne planinoslovne spise in slike. Oziral se bode časopis tudi na promet in donašal različne društvene vesti in domače in tuje turistične in planinoslovne novice ter tudi poročal o delovanju „Slovenskega planinskega društva“ in sličnih društev po drugih deželah. Priobčevali bodemo tudi životopise znamenitih slovenskih hribolazcev iz prejšnjih časov, tako n. pr. o prvaku slovenskih turistov Valentinu Staniču, kateremu gre prvo mesto ne le med Slovenci, temveč tudi med drugimi narodi, kajti on je početnik tako zvane „višje turistikke.“

Zanimal bode gotovo tudi večji životopis Idričana Henrika Freyerja, kateri je mnogo potoval po naših krajih, a bil doslej kot znamenit slovenski turist skoraj popolnoma neznan.

V nas Slovencih se je do nedavnega časa premalo gojila turistika, in krašote naših dežel so bile tujcem bolj znane nego domačinom. Tujci so se navduševali za prirodne lepote naših pokrajin, a domačini niso poznali biserov, kateri dičijo slovensko zemljo. Namen našemu časopisu pa je vzbujati zanimanje za slovenske gore, planine in kraški svet ter vnemati za turistiko in delovanje „Slovenskega planinskega društva“.

Le malo imamo mož, kateri nastopajo kot duševni junaki in odločilno vplivajo na razvoj svojega naroda; vendar pa jih je veliko število sposobnih, da z iskrenim srcem posvetijo svoje zmožnosti lepi skupni nalogi, katere se lotijo z vso ljubeznijo in krepostjo. V tej nadi vabimo prav iskreno slovenske turiste in našemu društvu naklonjene pisatelje, da podpirajo tudi duševno naš mesečnik, ter jim ključemo z Gregorčičem:

„Prijetli! vsem delavcem narodnim slava!
Hvaležna jim bode na vek očetnjava!“

Društveniki (ustanovniki, pravi in častni člani) dobé „Planinski Vestnik“ brezplačno. Naročnina za nečlane iznaša 2 glđ. na leto, posamezni listi pa stanejo 20 kr.

V Ljubljani meseca januarija 1895.

S planinskim pozdravom!

Za odbor „Slovenskega planinskega društva“

Fr. Orožen,
načelnik.

A. Mikuš,
tajnik.

VABILO

na

II. REDNI OBČNI ZBOR

„Slovenskega planinskega društva“

v ponedeljek dne 11. februarija 1895. leta

ob 8. uri zvečer

v hotelu „pri Lloyd“ na Sv. Petra cesti

v Ljubljani.

Vzored:

1. Pozdrav načelnikov.
2. Letno poročilo tajnikovo.
3. Letno poročilo blagajnikovo.
4. Volitev dveh računskih pregledovaleev.
5. Raznoterosti.

Odbor

„Slovenskega planinskega društva“
v Ljubljani.

Spomini na Skuto.

Spisal dr. Josip Serbec.

„mam opraviti v Gornjem Gradu, pa bi se rad kake tri dni mudil v Solčevskih planinah, — kakovo pot pa mi ti nasvetuješ?“ vprašal sem meseca julija 1879. l. v Celju nekega prijatelja, imenitnega turista.

„Če dopoldne v Gornjem Gradu opraviš“, dejal je, se lahko popoldne pelješ po okrajni cesti na Kranjsko do Bistriške doline, potem prideš peš do hiše slavnega vodnika Uršiča, tam prenočiš in kreneš drugi dan na Skuto, odtod pa po Turskem Žlebu na Okrešelj in k Plesniku v Logarjevo dolino ter čez Ljubno v Mozirje. — Skuta je baje „nekaj težavna“, pa kakor tebe poznam, ne bo nič prehuda za te“.

Ker mi takrat pomen besede „težaven“ v turističnih krogih še ni bil do čista znan, sem takoj se zahvalil za nasvet in sklenil ravnati se po njem.

Prišel sem z malo vrečo na hrbtu prav dobre volje proti večeru do Uršiča, precej majhnega, a krepkega moža, starega kaeih 40 let, kateri me je prav prijazno vzprejel, pa se nekako čutil, da nisem s seboj imel niti planinskih čevljev niti visoke palice. Dal mi je koruznih žgancev z mlekom za večerjo, za spavališče pa mi odkazal posteljo v ravno izdelani prav čedni lovski hiši zraven svoje kočje, kjer sem se čez malo ur prebudil bolan v želodeu in v glavi. Po vsej pravici sem to bolezen pripisal nezdravemu vzduhu od novega, še mokrega zidovja. Prav rad sem zatorej zapustil svoje ležišče ob eni zjutraj, ko je moj vodnik me prišel klicat. Na svojo bolezen se nisem oziral, češ, da bode sveži zrak me skoraj popravil, in tako sva kmalu korakala iz prva po vedno ožji dolini, potem pa na desno po jako strmi poti navzgor.

Ne preje ne sleje nisem videl kaj čevljev svojega vodnika enacega: podplati so bili leseni, popolnoma ravni, iz njih pa je molelo kakih 20 čez palec dolgih ostrih žrebljev. Moj tovariš se je seveda ogibal mehkega pota, da ne bi kje obtičal, po skalovji pa je ubral vsak korak prav čudovito godbo. Včasih si mislil, da čuješ škripati sto rodih koles težko naloženih voz!

Stopivši na prvi višini iz hoste, gleda vodnik po planinskem svetu, kateri se je zdajci razgrnil pred nama, in kažoč proti nekemu planinskemu pašniku, pravi: „Divje koze!“ — Jaz gledam in gledam, pa ničesar ne vidim. Šele ko je prav po lovsko natanko meril s svojo palico in ko sem za njegovim hrbtom preko nje motril, zagledam tri rjave pike, po katerih sem pa šele, ko so se začele pomikati, spoznal lovca tako zaželene divje koze.

Naprej gredoč sem ravno razkladal svojemu radovednemu tovarišu nekaj, o čemer me je bil vprašal, ko prideva do prvega sitnega mesta. Zgoraj strmina, spodaj prepad, pot prav ozek in od vode in mraza prejedena.

Uršič hitro prestopi nevarni, kacih 15 korakov dolgi prelaz. Onkraj se obrne in me pozorno opazuje. Namah sem spoznal, da me hoče zdaj izkušati o mojih turističnih zmožnostih. Sigurno stopaje po tej kočljivi poti, sem kolikor mogoče hladno nadaljeval svoj pripovedek, dokler nisem bil onkraj prepada zraven vodnika. — „Gospod, z Vami pa že pojdem, kamor boste hteli!“ glasila se je njegova pohvala. —

Že gredoč po hosti, je moj zgovorni vodnik nekajkrat omenil, da pelje prav siten del najinega pota „na sekret“ *) in da bova, kadar prideva tam mimo srečno, potem dolgo imela najlepšo pot.

Na moje vprašanje, kaj pomeni ta beseda, je izkušal kraj opisati, pa se je pretrgal z besedami: Boste že sami videli!“

Naprej gredoč mi naznani vodnik, da se bližava „sekretu.“ Bila sva nemudoma pri navpični steni. Grozno globoko pod nama se je videla še pol v temi smrečja hosta, pot pa se je skoraj horizontalno vila tik stene in prepada, kak črevelj široka, pa drugače prav dobra, tako da sem popolno mirno hodil za vodnikom po tem prezanimivem kraju.

Mahoma pa nehla pot, kakor bi jo odrezal, namesto nje pa se vzdiguje pod nama nova, prav strma gladka stena.

„Vidite, to je zdaj sekret! Čez to steno gori morava, potem pa pojdeva dolgo po najlepših pašnikih. Pride se pa že gori, saj so v peč zabiti železni obodei, za katere se je moči držati. Le gledal bom, če jih po zimi ni mraz zrahljal.“ Tako zagradi Uršič nad seboj takšen obodec, ga trga, se suče škripaje s coklami navzgor, poprime više drugi obodec pa vpije: „Le za menoj, gospod, ravno tako naredite ko jaz! — Pa mi dajte svojo palico, da boste imeli proste roke.“ Na trebuhu ležečemu na silno strmi strehi, pokaže se mi zraven njegovih nog roka, v katero mu pomolim palico, ter odločno začnem plezati in se vlačiti za njim, poprijemajoč vselej tisti obodec, katerega je ravno bil izpustil.

Tako pridem kakih pet sežnjev više. Zdaj pa obodcev ni več bilo. „Gospod, za to travo se lahko držite, ta ne izpusti!“ zakliče vodnik pod menoj. V dokaz začne trgati šopek trave, katere se je kakor nalašč prikazalo tu in tam v pečnih malih razpokah. In — kaj se hoče? — taval sem in se vil za njim, zanašajoč se na držečnost trave in na svoja kolena, s katerimi sem se porival naprej. Srečno sva prelazila hudo pečino. Zadovoljno sede Uršič na zelen pašnik, kateri je, polagoma navkreber se dvigajoč, razprostiral se pred nama. Blizu prepada pa je velika skala molela kakor oblok čez zemljo. Pod njo je bilo vse poteptano in blatno kakor v živinskem hlevu, in v tem naravnem zavetju so se nahajali nenavadno veliki kupi ekskrementov divjih koz, — in sedaj sem vedel, odkod prihaja ime „sekret.“

*) Glej „Škred“ (2047 m) specij. karte.

Stopala sva kako poldrugo uro po planinskem mastnem pašniku, po katerem po Uršičevi trditvi se ni še bila nikdar pasla domača živina. Po potu sem našel v travi ptičje gnezdo s tremi rjavimi, svetlo preškropljenimi jajci, velikimi kakor golobja jajca — ter seveda pustil vse lepo v miru. Više gori mi je kazal Uršič zanimivo luknjo v zemlji, merečo v presegu okoli $1\frac{1}{2}$ črevlja. Iz te luknje je pihal oster, silno mrzel veter, in če si glavo pomolil k njej, slišal si iz notranje globine votlo tuljenje, kar kaže, da je znotraj velikanska votlina. Dolgo pa nisem smel poslušati te čudne godbe, ampak kmalu sem moral odmakniti potno svojo glavo od premrzlega piša.

Imela sva zdaj pred seboj na zapadu Grintovčevo strmino, proti severu pa sva se bližala strmim pečinam, iz katerih je Skuta molela kakor top rog, pred njimi pa je bilo mnogo večjih in manjših snežnih planjav. Zagotavljal mi je vodnik, da je to leto za mesec julij še nenavadno mnogo snega (ali, kakor je on dejal, snieha). Stopaje po prvem ne prestrmem snežnem polju, mi je pravil, da pelje tód drugače po leti čisto dobra, suha pot. Kmalu pa prideva k dosti strmejšim snežnim streham. Sneg je bil precej zmrzel. Navadno se ga je vodnik ognil ter lazil po vseh štirih z menoj po skalovju, le nekaterikrat, če je bila pečina pregladka in prestrma, sva stopila na tak sneg.

Vselej pa me je zvesti tovariš resno svaril, naj počasi in previdno stopam za njim, ter je pred vsakim korakom po dva in trikrat sunil s coklo napravil stopnje, po katerih sem molčé jako počasi za njim se pomikal navzgor. Dokler sva korakala po taki gladki, polzki strmini, ni nehal svariti, pri lazenju po skalovju pa je bil dosti manje skrbljiv za me, smatrajoč takšno hojo po zmrzlem snegu po vsej pravici za najnevarnejšo.

Tu pa tam mi je z zadovoljnostjo pokazal rdeča znamenja na pečini — napravljena po mnogozasluznem Frischaufu, ter me s tem prepričal, da sva na pravem potu. — če prav o „potu“ ni moglo več govora biti, ko ga nikjer ni bilo. Zadnjo uro pa sem skoro ves čas lazil po pečinah po vseh štirih brez palice in brez suknje, katero oboje mi je odnašal moj postrežljivi tovariš.

Nisem mogel dovolj občudovati spretnosti in predrznosti svojega vodnika. Lazil je naprej kakor verveica. Nekaterikrat je, kolikor je mogel, objemal kako predebelo, gladko navpično skalo, nastavljal noge na gladki kamen, črrr, črrr, črrr . . . so kraspale cokle po skali hitro druga za drugo, zgoraj pa je z rokami ravno tako naglo naprej taval, — in hipoma se je z rokami prejel za kak $1\frac{1}{2}$ do dva sežnja višji rob ter se z lahka postavil na njega — samo naglo drganje z žrebli po gladki steni je dvigalo njegovo truplo. Ne vem, če je mnogo hribo-lazcev kaj enacega videlo!

Smeje je poslušal moje občudovanje, pa kmalu se je kje usedel ali ulegel in mi roko ali tudi palico pomolil navzdol, da mi je tako pomagal laziti do njega.

Na zadnje prideva čisto v megli na top vrh. — Uršič mi razodene, — da sva na Skuti!

Žal, da so se zadnje pol ure pod vrhom začele megle poganjati okoli naju, in poleg tega mi je veselje precej kratila še moja ljubezen. Želodec se mi je prehudu uprl proti ogljikovi kislini, katero sem vdihal po noči od svežega apna.

Večkrat sem se moral na potu ustaviti in dočakati, dokler se ta spor ni podel, in še na vrhu po tolikšnih težavah mi je kratil ta revolucijski želodec moje veselje, sicer pa na vrhu zadnjikrat. Predno sem odšel, me je črna kava ozdravila in pokrepčala, in megla je bila vsaj toliko milostna, da je tu pa tam zapustila Skutsko glavo ter mi dovolila gledati v globine okoli sebe in občudovati velikansko in grozno pečevje proti Babi in Ojstrici. Uršič mi je izkušal razkladati vrhe, sedla in doline, pa le malo sem si mogel predočiti svet, ker večinoma so bili kraji, proti katerim je kazal, v sivi megli.

Čez pečine sva plazila po isti poti nazaj, samo poiskala in izkoristila sva si tista snežna polja, katera niso bila prestrma in na podnožju brez nevarnosti. Po Uršičevem nauku sem namreč zajahal svoje zavihano ogrinjalo in, držeč sprednji konec proti prsim, spustil se po teh saneh navzdol, on pa je, stoječ in na palico se naslanjaje, dirjal za menoj. Pod Skutskim vrhom pa sva krenila na levo, in o tem delu pota imam neki prizor v živem spominu.

Morala sva namreč čez leden potok, kateri se je kaka dva sežnja niže končaval v grozen prepad. Led je bil večinoma prav gladek in ne raven, nego nagnen proti prepadu.

Obstal sem in htel se posvetovati z vodnikom, on pa je s svojimi coklami kmalu bil na oni strani in le dejal, naj grem za njim! — Ko sem koračil čez to polzko ledeno ploščo kake štiri metre v širokosti brez vseh pripomočkov, palica moja niti ni imela ostrega koneca, — tedaj me je edinokrat za trenotek prešinil strah, vendar sem pa korakal počasi in tako previdno ko mogoče ter srečno dospel na drugo stran. Ko bi mi bilo na tem ledu izpoddrknilo, ne verjamem, da bi se bil mogel dvigniti pred prepadom!

Morala sva zopet brez pota navzgor do nekega sedla in po pečinah navzdol na severni strani rebra Skutskega gorovja.

Na tej plati je bilo vse v snegu razen strmih pečin, in Uršič je dejal, da dvomi, da je mogoče priti po tem obilem snegu do Kamniškega sedla. Šel je do najbližjega vrha pregledovat in vrnivši se rekel odločno, da ne bo mogoče zvršiti nameravanega pota. Pristavil je, da bo najbolje na tej severni strani iskati si pota v dolino *) in vrniti se na njegov dom v Bistriški dolini.

Sveda sem se udal temu nasvetu brez ugovora, in šla sva zopet na delo.

*) Čez Žnavčarje spec. karte.

Pod skalovjem, na katerem sva stala, se je razširjala navzdol le ena, pa več ko 4 kilometre dolga in silno široka snežna planjava. Ker pa so kamenite stene segale v velikem polkrogu navzdol, je tudi gornji rob snežne planjave zraven stene se nižal polagoma navzdol. Snežna stena je bila skoz in skoz okoli $\frac{3}{4}$ metra oddaljena od pečine, ker se je bila zraven nje raztopila. Sneg je bil od kraja okoli 3—6 metrov debel, pa tudi podjeden.

Uršič je dejal, da po tej strmi snežni planjavi ne moreva navzdol, in pristavil, da se morava spuščati navzdol vedno blizu snežnega roba po skalah. Pokazal je na daljni spodnji konec snežnega roba v dolino, na tamkajšnjo zeleno trato in na smreke, katere so se videle od najinega sedeža liki igle, in pristavil, da druga leta, kedar snega ni, je cela pot tod navzdol prav lahka.

Zdaj se je začelo novo in sicer najtežavnejše plezanje; on naprej, pa vedno me hvaleč, kakor da bi se bal, da bi jaz ne izgubil póguma, jaz pa za njim čisto malomaren proti vsaki nevarnosti.

Enkrat, ko nisem vedel dalje navzdol, je bil namah blizu tri metre pod menoj. Ukaže mi usesti se na kameniti nos, kateri je molel iz stene, potem sem se pa moral obrniti na trebuh. Noge so mi visele navzdol, — kam, še gledati nisem mogel, moj tovariš pa zavpije: „Le spuščajte se še navzdol! Kmalu bom imel Vašo nogo in jo vtaknil v luknjo.“ In spuščal sem se navzdol in spuščal ter krčevito stiskal zakrivljene prste ob skoro gladki kamen, in vedno je še vpil: „Le še malo niže denite desno nogo, bom jo tekoj imel.“ In ko sem še samo s prsimi in z glavo se naslanjal na kamen, je njegova roka zgrabila mojo nogo ter jo porinila na nekakšno podlogo, in ko sem se prepričal, da drži, pa sem se po njegovem ukazu dalje znižal s truplom. On mi zasadi drugo nogo niže, in kmalu sem zopet stal zraven njega tik snežnega roba.

Zdaj pa je postala pečina popolnoma navpična in gladka, $\frac{3}{4}$ metra daleč od nje pa se je zavijal snežni rob navzdol. Ako bi na skali ostala, ne bi nikoli več mogla priti doli na snežni rob. „Kaj pa bo zdaj?“ vprašam. — „Oh z Vami bo to lahko šlo!“ se mi je laskal. Rekši skoči z obema nogama hipoma od skale čez prepad na snežni rob ter mi pomoli roko nasproti. Jaz stopim ž njegovo pomočjo zraven njega na sneg, nato se obrne s hrbtom proti pečini in, kakor bi trenil, je že slonel na njej ter noge upiral na snežni rob, — pod njim pa je zijala tista že opisana globina, katera se je napravila vsled raztopljenega snega zraven pečine! Zdaj mi zopet pomoli roko, da ga posnemam, in že sva tiščala oba s svojima hrbtoma potrpežljivo steno. Nasmejem se mu, kaj li namerava. „Le čakajte!“ je dejal pa začel drgati s hrbtom in capljati z nogami, in spravil se je tako za kakšnega pol metra niže od mene. Zopet mi da roko in mi pomaga ga posnemati, in kmalu sem bil zraven njega. Nato se zopet on pomika s hrbtom in z nogami, pa spet jaz, — in prišla sva po tem gotovo izvirnem načinu vedno niže in dalje, dokler nisva skrbno s hrbtoma obrisala vse več ko 15 sežnjev dolge

stene in spet našla na skali razpoklin in robov, na katere sva se prav rada vrnila.

Naposled srečno dospeva na toliko zaželeno trato, od koder je naju peljala čisto nedolžna pot v Bistriško dolino na Uršičev dom. Po kratki krepčavi sem se posvolil od svojega vodnika *) tako srčno, kakor od najzvestejšega milega prijatelja, ter dospel pozno zvečer v Kamnik.

Drugi dan se usedem popoldne v Ljubljani na brzovlak v kupé drugega razreda v isti okleki, v kateri sem bil prišel s Skute.

Meni nasproti sedi elegantna dama s svojim soprogom. Kmalu zapazim, kako me je začela ogledovati od nog do glave, in zabavalo me je, kako je njen obraz kazal vedno več osuplosti. Pa ni čuda: Črevlji so bili oglodani, suknja in hlače pogosto natrgane, moje roke polne krvavih prask. Če sem premikal nogo ali roko, vselej je zopet našla kako novo hibo. Drezala je svojega moža ter mi šepetala kaj na ušesa in z očmi me vpraševala, kaj vse to pomeni, jaz pa sem natihoma se smeje obrnil se od nje in zadovoljno gledal Savinske planine, katere so se svetile v najlepšem solnčnem žaru. Naposled začne njen mož pogovor z menoj. Jaz prav prijazno odgovarjam, kmalu se gospa jame vtikati v razgovor in po ne dolgem uvodu plane na me z vprašanjem: „Ne zamerite, gospod! Kje ste bili?“ in šele po prav srčnem smehu, katerega se nisem mogel vzdržati, sem kazal na Savinske gore ter jima moral povedati vse dogodke, dokler se nismo ločili v Celju.

Obleka in oprava turistova.

(Spisal L. Wölfling.)

I. Obleka.

obleki navadnega, z vozni in železnicami potujočega turista ni veliko govoriti. Vsaka obleka mu je dobra, vendar pa ravna prav, če si za potovanje omisli posebno obleko. A po hribih so celo po leti noči jako hladne, in tudi zjutraj in zvečer je precej hladno, zatorej se mora hribolazec na to ozirati in si bolj gorko obleko priskrbeti.

Obleka bodi volnena. Turistom rabi večinoma loden. A ne samo gospodom, tudi damam je lodnasto obleko pri potovanji v planine zelo priporočati. Kakor gornja obleka, bodi tudi spodnja volnena.

*) Ubogi Uršič je že mrtev, zdaj pa živi njegov brat na tistem domu.

Dasi obleka ni kaj važna za navadnega turista, je pa toliko imenitnejša za hribolazca, kateri večinoma peš in dostikrat celo pa slabih potih potuje.

Če navaden popotnik ni prav pripravno oblečen, ga to na potovanji nič ne ovira, kdor pa veliko hodi, njemu neprikladna obleka lahko vzame vse veselje do potovanja in dostikrat bi moral turo skrajšati ali celo prenehati.

V planinah včasih srečamo ljudi, kateri v dolgih sukunjah, dolgih in ozkih hlačah, v navadnih čevljih in s trdim klobukom na glavi prav moško korakajo. V papir zavite potrebne reči jim vise čez ramo, na levi roki nosijo povrhno sukunjo, v desnici pa solčnik ali dežnik. Če takemu turistu kaj omeniš o neprimerni obleki in opravi, odgovori ti: „A kaj, jaz sem bil na tem in onem vrhu v ravno tej obleki!“ To je prav mogoče, ali vsakemu se ne posreči tako oblečenemu dospeti do vrha, posebno če ga dohiti slabo vreme, če nastane nevihta, za katero navadno pritisne mráz ali sneg, ali če se razgrne gosta megla. Kaj tacega bi človeka, kateri ni posebno trdne narave, tako potrló, da bi se tura prav lahko nesrečno iztekla. Zatorej mora turist najbolj skrbeti za dobro napravljeno obleko, potem se mu bode mogoče ubraniti omenjenim neugodnostim.

Dovoljeno naj mi bode zdaj o posameznih delih obleke in oprave turistove govoriti.

Najvažnejši so čevlji. Zato mora turist zlasti gledati, da so v dobrem stanu, predno gre na gore, kajti v slabih čevljih ne pride daleč.

Slabi, neprimerni čevlji dostikrat turista primorajo v gostilni sedeti in čakati, da se povrnejo tovariši. Turistom rabijo sploh čevlji na zaplete, tako zvane mestve (Schnürschuhe).

Narejeni morajo biti iz močnega usnja. Najboljša je kravina, da se obuvalo v snegu ali vodi ne premoči in da noga ostrega, robatega kamenja ne čuti. Podkovani naj bodo s kovanimi, ne ulitimi žrebli. Široki naj bodo 9 do 10 *cm* in čez prste 6 *cm* dolgi. Ozki in predolgi čevlji niso pripravi, posebno v sneg globoko režejo. Dobro je, če se vrhu čevljev našije 4 *cm* široko sukno, ki se tesneje od usnja na nogo uleže in snegu, pesku in drobnemu kamenju brani v čevlje. Zadnji del čevlja vrhu pete, to je opética, ne sme biti sešit, ampak iz celega, ker tisti rob bi nogo žulil. Paziti je na to, da usnje ostane mehko, zato naj se večkrat s primernim mazilom namaže.

K ognju se čevlji ne smejo nikdar postaviti. Kadar so mokri, se najhitreje posuše, če se napolnijo s senom ali z ovsom. Turist, kateri ne potuje samo po visokih gorah, ampak tudi po dolinah, naj se preskrbi še z enimi bolj lahкими čevlji, ker po cesti ni prijetno hoditi v težkih kovanih čevljih.

Pri jako težavnih turah, kjer moramo po strmih in gladkih stenah plezati, rabijo tako imenovane „plézalice“ (Kletterschuhe). Izdelane so iz močnega platna in imajo iz prediva spletene podplate.

Nogavice so za turista tudi jako važne. Kolikor debelejšje so, toliko lažja in prijetnejša je hoja, posebno tedaj morajo biti gorke, kadar dalje časa hodimo po snegu. Ako pri taki priliki nogavice niso gorke, lahko v noge ozebemo.

Kjer je treba kratkih hlač, moramo si omisliti golenke. Bodo naj pa pri bolj lahkih turah po 35 do 40 *cm*, pri turah na ledenike ali po zimi po 46 do 62 *cm* dolge, tako da sezajo kakih 20 *cm* čez kolena. Pod kolenom se s trakom prevežejo in podvijejo, v snegu ali v mrazu se pa čez kolena potegnejo.

Hlače. Najpripravnejše so kratke hlače. Pri hoji se vidi, koliko prijetnejše je, ako so kolena prosta. Jako neprijetno je hoditi v dolgih hlačah. Kadar jih dež nad kolena zmoči, takoj se čuti, da ovirajo hitro stopnjo.

Nekateri hribolazci ljubijo hlače iz usnja divjih koz, ali za turista usnjene hlače niso pripravne. Jako neprijetno je namreč, ako se zmočijo; dolgo časa se ne posuše, mokre se zelo oprijemljejo, potem ko so suhe, so pa jako trde. Najboljše hlače so iz močnega in dobrega lodna.

Suknja bodi iz ravno takega blaga kakor hlače, in sicer za leto iz lahke, tanke robe, za zimo iz debelega, dobrega lodna. Zavratnik bodi tako napravljen, da se lahko vzviha. O burji, dežji in kadar sneg mete prav dobro služi. Žepov naj ima dosti in vse na gumbe, sicer se vse lahko pogubi.

Ravno tako imej telovnik dosti žepov, enega pa tako močnega, da ne more dež premočiti denarja v njem.

Volnena jopica je pri turah jako dobra, posebno pa po zimi.

Srajco ima skoraj vsak turist volneno, ki ga najbolj varuje prehlajenja. Svilnate, platnene ali bombažnete srajce niso, da bi jih priporočali, ker premalo pijo pot.

Spodnje hlače naj bodo za visoke ture tudi volnene, pri majhnih turah in tam, kjer ni treba na planem ali v mokrih kočah nočiti, pa zadostujejo bombažne. Platenne so jako hladne in se prepočasi posušé.

Klobuk je najboljši lodnast, ker je najtrpežnejši, dež in solnce mu tudi toliko ne škodujeta kakor drugemu, kadar je moker, se kmalu posuši in se ne izprevrže prav hitro. Da ti ga ne vzame burja, je dobro, da ga oviješ z motvozom, katerega, kadar je treba, privežeš k suknji.

Oglavnica (kapuca) rabi pri marsikateri priliki. Ako se kdo pelje po noči po železnici, izvrstno služi proti prepihu in tudi brani luči, da ne sije spečemu v obraz. Turist jo porabi tudi za to, da drobne reči, katerih ima dosti pri sebi, vanjo pospravi, da niso po nahrbtniku raztresene. Proti viharju in dežju dobro služi, ker obdrži klobuk na glavi. Dobra je, če spiš na senu, ker ne bode v glavo, pri prenočilu na planem je pa posebno izvrstna.

Vremenski plašči. Za turiste so spomladi, jeseni ali po zimi najboljši vremenski plašči, kateri varujejo proti mrazu in dežju. Ti plašči so lahki in ne debeli, vendar dosti gorki, ker je blago iz čiste volne. Nekateri so tudi nepremočljivi.

Rokavice in zapestnice. Navadno se turist brez rokavice ob svojo palico opira, ali pri večjih turah mora vedno gorke rokavice s seboj imeti. Kakor hitro nastane slabo vreme, je v hribih takoj bolj mrzlo, tedaj rokavice dobro služijo. Ravno tako mu bodo zapestnice tudi dobro rabile.

Torej bi turist, katerega veseli potrebne reči s seboj vzeti, potreboval naslednje stvari:

Lodnasto suknjo, lodnaste kratke hlače in lodnast telovnik, volneno srajco in volneno jopico, volnene ali bombažne spodnje hlače, golenke (Wadenstutzen), volnene nogavice, kovane gorske črevlje in lodnast klobuk.

V nahrbtniku bi pa še imel:

Drugo volneno srajco in spodnje hlače, 5—6 robocev, 2 nogavice, rokavice in zapestnice, ene lahke črevlje, oglavnico in svilnat robec, milo, ščet, glavnik i. t. d.

Po zimi ali pozno jeseni ni pozabiti na vremenski plašč in na dokolenice (komašne).

Z ozirom na to, da so se tudi dame udale hribolastvu, želeč si kakor gospodje svoje zdravje izboljšati in vzdržati, dovoljujem si ob enem častitim turistinjam nekaj o obleki in opravi opomniti.

Za dame je tudi obleka najboljša iz lodna. Siva, rjava, posebno pa temno-modra so najbolj priljubljene barve. Obleka bodi damam:

Gladko krilo brez podloge, bluza iz fine, lahke flanele, usnjen pas, na katerem naj visi usnjena torbica za denarnico, rokavice, žepne robe in druge reči.

Korset je najboljše doma pustiti, pri hoji na gore je neprijeten.

Jopica bodi taka kakor krilo in imej dosti žepov, kateri se zapenjajo. Nogavice za potovanje po hribih naj bodo volnene, pri potovanji po dolinah pa so dobre bombažne.

Črevlje si lahko turistinje oskrbé tudi močne, kovane, samo bolj lahki naj bodo od moških. Za visoko gorovje si morajo omisliti široke, kratke hlače, najbolje iz lahkega lodna, čez katere nosijo krilo, a ga morajo odložiti, kadar stopijo na ledenik al med skalovje.

Pri malih turah služi najbolje solnčnik z močno palico, za visoke gore pa je na vsak način imeti visoko, kovano gorsko palico.

Usnjene ali volnene rokavice in svilnat robec je potreba imeti.

Klobuk bodi lodnast, podoben moškemu.

Zaradi spodnje obleke morajo turistinje same odločiti, vendar si bodo večinoma izbrale volneno.

(Dalje prihodnjč.)

Društvene vesti.

Nova podružnica „Slov. pl. društva“. V Radovljici se snuje podružnica „Slov. pl. društva“. Ustanovil se je že odbor, kateremu je načelnik g. dr. Janko Vilfan. Radostno pozdravljamo to veselo novice in želimo novi podružnici najboljši uspeh.

Poučni tečaj za gorske vodnike. „Oesterreichischer Touristen-Club“ priredi od dne 22. do 30. januarija t. l. trajajoč poučni tečaj za gorske vodnike. „Oesterreichischer Touristen-Club“ je prav laskavo in uslužno ponudil peterim vodnikom „Slov. pl. društva“ brezplačen obisk tega tečaja. „Touristen-Club“ je dovolil vsakemu udeležencu tega tečaja prosto vožnjo v Gradec in nazaj, brezplačno stanovanje in po 1 gl. 50 kr. na dan za druge stroške. Na predlog „Slov. pl. društva“ so bili vzprejeti v tečaj: A. Pečovnik iz Luč v Savinski dolini, M. Uršič iz Stahovice pri Kamniku, L. Potočnik iz Bistrice pri Kamniku, G. Arh in J. Trojar iz Bohinjske Bistrice. Dne 26. januarija se bodo razdelile diplome vodnikom. Za ta dokaz srčnega tovarištva se „Slov. pl. društvo“ iskreno zahvaljuje slavnemu „Oesterr. Tour.-Clubu“.

Prvi letošnji poučno-zabavni večer „Slov. pl. društva“ je bil dne 9. jan. v hotelu pri „Lloydu“. Zbralo se je nad 40 članov in društvenih prijateljev. Društvenik gosp. Josip Mandelj je predaval o vplivu narode na človeka ter dokazoval, da turist šele sčasoma spozna vso nje krasoto in silno čarobnost ter ima tist užitek, katerega ona tako obilo in tako radodarno ponuja.

Prelepo predavanje je jako ngajalo, ter se je tudi društveni načelnik gosp. predavatelju v imenu odbora in vseh navzočnikov dostojno zahvalil za berilo.

Iz posebne prijaznosti sodelujoči slavni kvartet „Ilirija“ je potem z izbornim petjem krasnih pesmi prav prisrčno zabaval in zaslužil iskreno zahvalo načelnikovo in glasno hvaležnost vseh navzočnikov.

Na Šmarni Gori je „Slov. pl. društvo“ letos razpoložilo novo spominsko knjigo, katera ima jako debel in lep papir ter je vezana v debele, okovane platnice. Tako je omislil odbor zaradi tega, ker ravno na Šmarni Gori spominska knjiga največ trpi. Novega leta dan so jo „Planinski piparji“ ponесли na goro ter imeli uže nad sedlom krasen prizor. Po vsej širni ravnini proti Ljubljani in Kranju je ležala megla, gosta, da bi jo rezal, par sto korakov nad sedlom pa se je uže razpenjalo prekrasno jasno nebo. Bil je nebeški pogled, oko in sree veseleč.

Razne novice.

Župnik H. Baumgartner † Umril je dne 16. novembra 1894. v Briencu na Švicarskem tamošnji župnik sloveči turist in načelnik Švicarskemu planinskemu

klubu č. g. H. Baumgartner. Največ je raziskaval Bernske planine in zaslovel po svojem spisu „Die Gefahren des Bergsteigens“, v katerem je priobčil svoje mnogoletne izkušnje kot turist. Ž njim je preminil blag rodoljub švicarski in navdušen planinoslovec.

Nesreča na Dobraču. Gorski vodnik Boštjan Vigele je padel z južne strani Dobrača dne 10. decembra m. l. pri lovu na divje koze ter je bil takoj mrtev.

Književnost.

Vodnik za Savinske planine in najbližjo okolico. Spisala Fr. Kocbek in M. Kos. Izdalo in založilo „Slovensko planinsko društvo“. Cena 60 kr., po pošti 5 kr. več.

Ta knjižica je zelo potreben kažipot po krasnih „Savinskih planinah“. Tako se namreč zove pogorje, razprostirajoče se ob meji Kranjske, Koroške in Štajerske. To gorovje se razteza liki podkev ob obeh straneh reke Savine, in Schaubach je imenuje prav primerno v svoji razdelitvi Alp „Santhaler Alpen“ (Savinske planine). Na Kranjskem jim pravijo „Kamniške planine“, na Koroškem „Kočna“ in na Štajerskem „Solčavske planine“. Popolnoma nepotreben je bil prepis o imenu teh planin. Gotovo se bodo ohranila dotična krajna imena po naštetih pokrajinah, a istotako bode obveljalo tudi znanstveno skupno ime „Savinske planine“. Ker pa je naša knjižica kažipot za Kamniške planine, Kočno in Solčavske planine, imenujemo knjižico po vsej pravici „Vodnik za Savinske planine“ itd. Ako pa bi n. pr. opisavali samo Kamniške planine, naslovili bi tudi knjižico „Vodnik za Kamniške planine“. O knjižici sami pa piše „Ljubljanski Zvon“ v št. 10. l. 1894. to le: „To je prva slovenska knjižica svoje vrste, katera je dobro došla vsem prijateljem prirode in slovenske zemlje. Knjižica nam podaja na 112 straneh osmerke zelo zanimljive podatke, katere sta z velikim trudom nabrala znana slovenska turista in pisatelj omenjene knjižice, gg. Kocbek in Kos. Ta knjižica je nov prikaz v slovenskem slovstvu, in hvaležni smo vrlemu „Sl. pl. društvu“, da je izdalo to knjižico, za katero naj pridejo še druge enake vrste. Razdeljena je v tri dele, in sicer: v Štajersko, Koroško in Kranjsko. Knjižica popisuje za Savinske planine važno Savinsko, Kamniško in Rudolfovo železnico ter prav pregledno razvršča posamezne ture po važnih mestih, trgih in vaseh, odkoder je najpripravnejši pot na posamezne gore. Taki kraji so Celje, Slovenji Gradec, Vransko, Braslovče, Mozirje, Gornji Grad, Ljubno, Luče, Solčava, Logarjeva dolina, Okrešelj, Železna Kaplja, Bela, Jézero, Črna, Kamnik, Bistriška dolina in Kranj. Dalje nahajamo v knjižici cenovnik za vodnike, pošne zveze in dobre gostilne. Popis posameznih tur je sicer kratek, toda jasen in stvaren. Knjižica

povsod opozarja na prirodne krasote in posebne znamenitosti, tako na slovečo Logarjevo dolino, eno najlepših dolin, kateri podobna je samo še v Pirenejih. Kot dodatek ima knjižica kratek kažipot na Veliki Snežnik (1796 m) na Notranjskem: sestavil ga je g. Henrik Schollmayer. Priloženi načrt Savinskih planin z znamenovanimi poti „Sl. pl. društva“ nam prav pregledno in jasno predstavlja različne ture po Savinskih planinah in rabi zlasti turistom v lažje zavedanje, kadar sestavljajo načrt za potovanje po teh krajih. Sicer nahajamo v knjižici nekaj pomot, a te nikakor ne kratijo knjižici velike vrednosti, katero ima ne samo za turiste, ampak tudi za širše občinstvo. Tako čitaj na str. 80., 12. vrsta spodi „desni“ (m. „levi“), 10. vrsta spodi „levi“ (m. „desni“) in 9. vrsta spodi „Katzenstein“ (m. Katzen), na str. 3. pa čitaj v „Škalah“ (m. „Škalih“). Kdor hoče natančneje spoznavati prekrasne Savinske planine, sezi po tej knjižici, katera ima obilico zanimljivosti in podrobnosti, ki olajšujejo potovanje po teh divnih krajih. Knjižico je prav lično natisnil Drag. Hribar v Celji. Sedem lepo izdelanih slik nam kaže: Mozirje, Ljubno, Iglo, Logarjevo dolino z Ojstrico, sklep Logarjeve doline, Ojstrico od Robana v Robanovem kotu in c. kr. smodnišnico pri Kamniku. Knjižica se dobiva pri gg. J. Sokliči Pod trančo in Lj. Wölflingu v Špitalskih ulicah v Ljubljani.

Naznanilo o znižani voznini.

Č. člane „Slovenskega planinskega društva“ uljudno opozarjamo, da prodaja društveni blagajnik g. Ivan Soklič, trgovec „Pod trančo“ v Ljubljani, vozne listke za vožnjo po južni železnici po znižanih cenah, in sicer:

1. za vožnjo na progi Ljubljana-Divača	po 1 gld. 60 kr. (nav. cena 2 gld. 50 kr.)
2. „ „ „ „ Ljubljana-Št. Peter	„ 1 „ 20 „ „ „ 1 „ 80 „
3. „ „ „ „ Il. Bistrica	„ 1 „ 45 „ „ „ 2 „ 30 „

v III. razredu poštnega vlaka

in po isti ceni za vožnjo po teh progah nazaj.

Kdor si želi tak vozni listek kupiti, mora se izkazati, da je član „Sl. pl. društva“.

Poziv!

Častite člane „Sl. pl. društva“ uljudno prosimo, naj blagovolijo čim prej plačati, oziroma poslati udnino za leto 1895, društvenemu blagajniku g. Ivanu Sokliču, trgovcu „Pod trančo“ v Ljubljani. Izkaznico dobode član šele potem, kadar je plačal vso letnino.

IVAN SOKLIČ

v Ljubljani, Pod trančo šte. 1 in v Gledaliških ulicah št. 6

priporoča svojo veliko zalogo **klobukov**, posebno **lodnastih** za hribolazce in lovce iz tvornice Jos. in Ant. Pichlerja, c. kr. dvor. založnikov.
Članom „Sl. pl. društva“ znižane cene.

Avgust Žabkar

v Ljubljani, na Dunajski cesti šte. 7,
priporoča se

za vsake vrste ključarska dela,
katera izvršuje dobro, lično in ceno.

Vincenc Čamernik,

kamenosek v Ljubljani, v Parnih ulicah št. 9,

priporoča svoj **kamenoseški obrt**, posebno za cerkvene in druge stavbenske izdelke, marmorne plošče za hišno opravo i. t. d.

Solidno delo, nizke cene. Ceniki in obrisi na zahtevo zastoj.

Optični zavod

J. PH. GOLDSTEIN

prej E. Rexinger

v Ljubljani, Pod trančo št. 1,

priporoča svojo **bogato zalogo** naočnikov, daljnogledov, kukal, barometrov, termometrov, kompasov itd.

Vsaktereni popravki se izvršujejo hitro in ceno.

Ubald pl. Trnkozy,

lekarnar

v Ljubljani, na Mestnem trgu, poleg rotorča,

priporoča

svojo **bogato založeno lekarno.**

Adolf Hauptmann

v Ljubljani, na Sv. Petra cesti št. 41 in v Slo-novih ulicah št. 10—12.

Tovarna

oljnatih barv, firneža, laka in kleja.

Zaloga

slikarskih in pleskarških predmetov.

Tiskarna in kamenotiskarna

A. KLEIN & Comp.

v Ljubljani, v Špitalskih ulicah št. 5,
se priporoča

v naročitev vseh v to stroko spadajočih del in na zalogo raznih tiskovin.

GRIČAR in MEJAČ

v Ljubljani, v Slonovih ulicah št. 9
priporočata svojo bogato zalogo izgotovljene moške in ženske obleke ter najboljše perilo in zavratnice.

Zlasti opozarjata na nepremočna **lodnasta** oblačila in plašče za **turiste.**

Naročila po meri se izvršujejo točno in ceno na Dunaji.

Ilustrovani ceniki se razpošiljajo franco in zastoj.

Članom „Sl. pl. društva“ znižane cene.

Restavracija „Pri Zvezdi“

na cesarja Josipa trgu.

Velik zračen vrt, steklen salon in kegljišče.

Priznano izvrstne jedi in pijače in skupno obedovanje.

F. Ferlinc, restavratör.

F. M. REGORSCHek

v Ljubljani, v Špitalskih ulicah št. 3.

Velika zaloga pristnega koroškega in tirolskega nepremočjivega **poletnega in zimskega lodna** v običajnih barvah za hribolazce in lovce kot branilo proti mokroti in mrazu.

Razen tega tudi velika izbira **lovskih telovnikov, podjopičev, spodnjih hlač, lovskih nogavic, volnenih obujkov** itd. itd.

Kupite najboljši likër,

to je pristni, kemično čisti **likër iz kranjskih planinskih zelišč**. Ta posebno skrbno iz najzdravilnejših zelišč in cvetlic brez spirita, olja, esenc in sirupa napravljeni likër prekaša vse dosedaj znane likëre po okusu in dišavi. Ker tudi dobrodejno vpliva na želodec in ga ogreva ter čudovito poživlja telo, imeti bi ga morali pri vsakem domu. Dobiva se samo pri **izdetovalci**

J. KLAUER-j i v Ljubljani, v Špitalskih ulicah „Pri voglu“.

Mihael Marzolini

priporoča svojo kavarno

„Café Mercur“ na Mestnem trgu št. 5
v Ljubljani.

Kavarna je zelo velika, elegantna in zračna, ima **dva nova biljarda** in nove igralne mize s kamnitimi ploščami. — Razsvetljava je sijajna, časopisov **nad trideset**, domačih in tujih.

☞ **Kava izborna, likerji pristni.** ☞